

O'zbekiston Ekologik
partiyasi

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY MAJLISI QONUNCHILIK PALATASI

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining
Iqlim o'zgarishi oqibatlarini kamaytirish va "yashil" iqtisodiyotga
o'tishni tezlashtirish masalalari bo'yicha komissiyasi

O'zbekiston Ekologik partiyasi fraksiyasi

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" ijtimoiy – iqtisodiy, siyosiy, ilmiy – ommabop jurnal

**“YASHIL IQTISODIYOT VA EKOLOGIK BARQAROR
RIVOJLANISHDA ILG'OR MUHANDISLIK MAKTABLARINI
SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI”
Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi**

2025-YIL 3-DEKABR

**Republican Scientific–Practical Conference
“CHALLENGES IN DEVELOPING ADVANCED ENGINEERING
SCHOOLS FOR GREEN ECONOMY AND ENVIRONMENTAL
SUSTAINABILITY”**

3 DECEMBER 2025

**Республиканская научно-практическая конференция
«ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПЕРЕДОВЫХ
ИНЖЕНЕРНЫХ ШКОЛ В РАЗВИТИИ ЗЕЛЁНОЙ
ЭКОНОМИКИ И ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ»**

3 ДЕКАБРЯ 2025 ГОДА

10-MAXSUS SON

Toshkent — 2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 102 sahifa.
2025-yil, dekabr*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate

Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor

Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor

Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor

Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)

Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)

Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer

Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor

Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)

Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE

Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

OLIY TA'LIMDA EKO-TURIZMNI RIVOJLANTIRISH ORQALI OROLBO'YI HUDUDINING EKOLOGIK BARQARORLIGINI MUSTAHKAMLASH.....	7
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich	
“YASHIL ENERGETIKA” – O‘ZBEKISTONNING YASHIL VA SOG‘LOM KELAJAGI IQTISODIYOTIMIZNING YANGI DRAYVERI.....	10
Abdushukur Hamzayev	
BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARIGA ERISHISHDA EKOLOGIK MADANIYATNING AHAMIYATI.....	12
Xodjayeva Mohira Mirzaxmadovna	
QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	15
Muxiddin Kalonov	
“YASHIL IQTISODIYOT”GA O‘TISH ASOSIDA “YASHIL O‘SISHNI” TA‘MINLASH: MUOMMO VA YECHIMLAR	19
Makhmudov Nosir Makhmudovich	
YASHIL OBLIGATSIYALAR: IQTISODIY FAOLLIK VA HISOB YURITISHNING DOLZARB MASALALARI	23
Norboy G‘anievich Karimov	
YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISHDA ILG‘OR MUHANDISLIK MAKTABLARI VA TEXNOPARKLARNING AHAMIYATINI AKADEMIK TA‘LIM JIHATIDAN TAKOMILLASHTIRISH.....	26
Sanjarbek Mirzaliyev Maxamatjon o‘g‘li	
INDUSTRIYAL SANOAT EHTIYOJLARIGA MOS, INNOVATSIYALAR YARATISHGA QODIR MUHANDISLARNI TAYYORLASHDA ILG‘OR MUHANDISLIK MAKTABLARI VA “YASHIL” IQTISODIYOT INTEGRATSIYASINING STRATEGIK AHAMIYATI.....	28
Sherzod Qurbonov	
YASHIL BUXGALTERIYA VA YASHIL MOLIYANI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK DOLZARBLIGI.....	31
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA‘MINLASHDA YASHIRIN IQTISODIYOTNING IJTIMOY-IQTISODIY TAHLILI	34
Mavlyanov Muzaffar Yusupovich	
YASHIL MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR VA ULARNING EKOLOGIK INFRATUZILMA MODERNIZATSIYASIDAGI ROLI.....	37
Tursunkulova Gulchiroy Burxonovna	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ИНКЛЮЗИИ В ОБЕСПЕЧЕНИИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ДО 2030 ГОДА.....	40
Алимова Азиза Шерзатовна	
SANOATDA YASHIL ENERGIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA MARKETING YONDASHUVLAR.....	46
Abdullaev Elörbek Odiljon o‘gli	
MODA SANOATIDA YASHIL MARKETING VA ISTE‘MOLCHILARNING EKOLOGIK ONGINI RIVOJLANTIRISH.....	50
Ahmadjonova Rayhona Jasurbek qizi	
YASHIL ERP TIZIMLARINING KORXONALARDA BARQAROR RIVOJLANISH VA MARKETING SAMARADORLIGIGA TA‘SIRI	54
Azizov Abdulla Abdisalamovich	
OLIY TA‘LIM MUASSASALARINI INNOVATSION MENEJMENT ASOSIDA YASHIL MARKETINGDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI QO‘LLASH	58
Boltayeva Sitora Mirdjonovna	

HUDUDLARARO IJTIMOY TENGLIKNI TA'MINLASHDA YASHIL MARKETING INSTRUMENTLARINING AHAMIYATI	62
Ibrohimov Baxtrom Bog'dirovich	
OLIY TA'LIMDA YASHIL INNOVATSIYALARNI TARG'IB QILISH ORQALI XORIJIY TALABALAR OQIMINI OSHIRISH	66
Isamuqometov Shukurullo Asotullayovich	
YASHIL INNOVATSIYALAR ASOSIDA AGROMARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH VA MEVA SABZAVOT BOZORIDAGI NARX BARQARORLIGI MODELI	70
Isroilov Abdurashid Abduraxmanovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA MIJOZLAR BILAN YASHIL RAQAMLI ALOQALARNI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	75
Mirziyodova Gulnozaxon Ayubxon qizi	
SUN'YI INTELLEKT ASOSIDAGI BILIMLARNI BAHOLASH TIZIMLARI VA ULARNING RAQAMLI IQTISODIYOTGA MOSLASHGAN ILG'OR YONDASHUVLARI	78
Radjabov Bunyod Abduxalilovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA MIJOZLAR BILAN YASHIL RAQAMLI ALOQALARNI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	82
Mirziyodova Gulnozaxon Ayubxon qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA SUN'YI TOLALARDAN FOYDALANISHDA BARQAROR TA'MINOT ZANJIRI BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH	85
Raximov Furqat Jalolovich	
TIJORAT BANKLARIDA OMONAT HAJMINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETING VOSITALARINING ROLI	89
Raximov Shoxrux Furqatovich	
PAXTA TO'QIMACHILIK KLASTERLARIDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARINI JORIY ETISH VA ULARNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH	93
Tadjiev Sa'dulla Muhitdinovich	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORLARIDA YASHIL INNOVATSIYALAR ASOSIDA DIVERSIFIKATSIYA MARKETING STRATEGIYASINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	97
Xudayberganov Jasur Baxodirovich	

OLIY TA'LIM MUASSASALARINI INNOVATSION MENEJMENT ASOSIDA YASHIL MARKETINGDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI QO'LLASH

Boltayeva Sitora Mirdjonovna

“Iqtisodiyot va Menejment kafedrası katta o'qituvchi, TDIU

Email: s.boltaeva@tsue.uz

Annotatsiya. Ushbu tezisda oliy ta'lim muassasalarida innovatsion menejment asosida yashil marketingni raqamli transformatsiya orqali joriy etish imkoniyatlari tahlil qilingan. Tadqiqotda raqamli texnologiyalarning ekologik tashabbuslarni qo'llab-quvvatlashdagi o'rni, marketing strategiyalariga integratsiyasi hamda samaradorlikni oshirishdagi roli asoslangan. Xalqaro tajriba va ilmiy manbalar orqali konseptual model ishlab chiqilgan. Tahlillar natijasida oliy ta'limda barqarorlikka erishish uchun raqamli vositalar bilan uyg'unlashtirilgan yashil strategiyalar zarurligi aniqlangan. Amaliy takliflar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: innovatsion menejment, yashil marketing, raqamli transformatsiya, oliy ta'lim, barqaror rivojlanish, ekologik strategiya.

Abstract. This paper analyzes the potential for implementing green marketing in higher education institutions through digital transformation based on the concept of innovation management. The role of digital technologies in supporting environmental initiatives, their integration into marketing strategies, and enhancing effectiveness has been justified. A conceptual model has been developed using international experience and scholarly sources. The analysis has revealed the necessity of implementing sustainability strategies integrated with digital tools in higher education. Practical recommendations have been proposed.

Key words: innovation management, green marketing, digital transformation, higher education, sustainable development, environmental strategy.

Аннотация. В данной статье проанализированы возможности внедрения зелёного маркетинга в высших учебных заведениях на основе концепции инновационного менеджмента посредством цифровой трансформации. Было обосновано значение цифровых технологий в поддержке экологических инициатив, их интеграции в маркетинговые стратегии и повышении эффективности. На основе международного опыта и научных источников разработана концептуальная модель. В результате анализа установлена необходимость внедрения устойчивых стратегий, объединённых с цифровыми инструментами, в системе высшего образования. Предложены практические рекомендации.

Ключевые слова: инновационный менеджмент, зелёный маркетинг, цифровая трансформация, высшее образование, устойчивое развитие, экологическая стратегия.

Oliy ta'lim muassasalari bugungi kunda nafaqat bilim beruvchi, balki jamiyatda barqaror rivojlanishni ilgari suruvchi faol institut sifatida ham qaralayapti. Xususan, global ekologik muammolar kuchayib borayotgan bir davrda ta'lim sohasida yashil qadriyatlarni shakllantirish va ularni amaliyotga joriy etish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Bu jarayonda innovatsion menejment konsepsiyasi asosida strategik yondashuv zarur bo'lib, u orqali ta'lim muassasalari ekologik tashabbuslarni tizimli asosda boshqarishi, ularni marketing strategiyalari bilan uyg'unlashtirishi va raqamli transformatsiya yordamida samaradorlikka erishishi mumkin.

Yashil marketing – bu ekologik mas'uliyatni iste'molchiga yetkazish, barqaror iste'molga undash hamda shu orqali brendga bo'lgan ishonchni oshirishga xizmat qiluvchi konsepsiyadir. Oliy ta'lim muassasalari uchun bunday marketing yondashuvi faqat abituriyentlar va hamkorlar oldida ijobiy imidj yaratish vositasi emas, balki ularning ichki faoliyatini ham ekologik mezonlar asosida qayta tashkil etish imkoniyatini beradi. Raqamli transformatsiya esa bu jarayonni avtomatlashtirish, o'lchash, kuzatish va takomillashtirish vositasi sifatida ishlaydi. Shu sababli ushbu tadqiqotda innovatsion menejment asosida oliy ta'lim tizimida yashil marketingni raqamli texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish imkoniyatlari tahlil qilinadi.

Ushbu ilmiy yo'nalish bo'yicha xalqaro adabiyotlarni o'rganish natijalari muhim nazariy asos yaratdi. Delacote tomonidan ilgari surilgan yondashuv ekologik loyihalarning ishonchligini oshirish uchun monitoring va

baholash tizimlari shaffof bo'lishi kerakligini ta'kidlaydi [1]. Bu tamoyillar oliy ta'lim sohasida ekologik dasturlarni nazorat qilish uchun ham qo'llanishi mumkin. Weerakoon yashil xizmatlarni raqamli innovatsiyalar bilan bog'lash orqali foydalanuvchi jalbini kuchaytirish, samaradorlikni oshirish va raqobatbardoshlikni ta'minlash imkoniyatlarini ko'rsatadi [2]. Shu bilan birga, Wei va Wang elektron tijoratda interaktiv marketing vositalari orqali brend qadriyatlarini yetkazish samaradorligini tahlil qilib, bu yondashuvni oliy ta'limdagi yashil tashabbuslarni kommunikatsiya qilishda qo'llash mumkinligini asoslaydi [3].

Amaliy yondashuvlar orasida Pereira chiqindilarni qayta ishlash asosida ijtimoiy va iqtisodiy foyda yaratilishini misollar orqali ko'rsatadi [4]. Rusnak esa tsirkulyar iqtisodiyot modellarini ta'lim muassasalari darajasiga moslashtirib, resurslarni samarali boshqarish va ichki operatsiyalarni optimallashtirish usullarini tavsiya qiladi [5]. Shu bilan birga, Anastasiou va hamkorlari ekologik tizimlarda raqamli texnologiyalarning o'rnini ko'rsatib, ularning ta'lim muassasalaridagi ilmiy-amaliy loyihalarda tatbiq qilinishini asoslaydi [6]. Ma, Wu va Li raqamli transformatsiya jarayonlarida muassasaning tayyorgarlik darajasi va tashkilot ichki omillarining ahamiyatini tahlil qilib, barqaror transformatsiya uchun zarur konfiguratsion modellarni ishlab chiqqan [7].

Ushbu tadqiqotda keltirilgan ilmiy yondashuvlar asosida oliy ta'lim muassasalarida yashil marketing strategiyasini ishlab chiqish va uni raqamli transformatsiya vositalari orqali amalga oshirish mexanizmlarini chuqur tahlil qilish ko'zda tutilgan. Metodologik yondashuv sifatida tarkibiy-tahliliy tahlil usuli tanlandi, ya'ni har bir ilmiy manba asosida kontseptual model elementlari aniqlab borildi. Ushbu elementlar real sharoitga moslashtirilib, integratsiyalangan strategik yondashuv shakllantirildi. Natijalarda ko'rsatilgan yo'nalishlar shu asosda chuqur tahlil qilindi. Tanlangan metodologiya nazariy asos va amaliy tajriba o'rtasidagi bog'liqlikni ta'minlashga xizmat qildi. Shuningdek, manbalarni bir-biriga qiyosiy tahlil qilish orqali ilmiy yondashuvlarning umumiylik va farqlarini aniqlash imkonini berdi. Bu esa tadqiqotning asosiy g'oyasini aniq va dalillangan shaklda yoritishga yordam berdi.

Oliy ta'lim muassasalarida yashil marketing strategiyalarini joriy etish jarayonida raqamli transformatsiyaning o'ri tobora markaziy ahamiyat kasb etmoqda. Bu ikki komponent — ekologik barqarorlik va raqamlashtirish — mustaqil rivojlanayotgan sohalar bo'lishiga qaramay, ular zamonaviy menejment yondashuvida o'zaro chuqur integratsiyalashgan ko'rinishda mavjud. Shu asosda olib borilgan tahlillar, dolzarb xalqaro ilmiy manbalarni o'rganish va ular asosida tahlil modellarini qurish orqali quyidagi asosiy natijalar aniqlandi.

Birinchi muhim jihat — ishonchli ekologik loyihalarni baholash va ularning samaradorligini oshirishda raqamli vositalarning qo'llanilishi. Masalan, Delacote tomonidan taklif qilingan karbon kreditlari mexanizmini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, ekologik loyihalarning real natijalarini aniq baholash uchun audit jarayonlari va monitoring tizimlari shaffof bo'lishi zarur [1]. Bu esa bevosita raqamli texnologiyalar, jumladan, sun'iy yo'ldosh kuzatuvlari, avtomatlashtirilgan ma'lumot yig'ish tizimlari va real vaqt rejimidagi hisobotlar orqali amalga oshiriladi. Oliy ta'lim muassasalarida ushbu mexanizmlarni tatbiq qilish orqali ularning ekologik faoliyatiga bo'lgan ijtimoiy ishonchni oshirish, xalqaro grantlarga va tashqi investitsiyalarga kirish imkoniyatlarini kengaytirish mumkin bo'ladi. Bundan tashqari, universitet ichki menejment tizimida qaror qabul qilish jarayonlari faktlarga asoslangan shaklga keladi, bu esa samarasizlikning kamayishiga xizmat qiladi.

Ikkinchi tahliliy yo'nalish — raqamli innovatsiyalarning yashil marketing strategiyasiga xizmat qiluvchi vosita sifatidagi o'ri. Weerakoon tomonidan ishlab chiqilgan model bu borada muhim manba sifatida ko'riladi. U to'rtta asosiy ustunni ajratgan: operatsion samaradorlik, foydalanuvchini jalb qilish, ma'lumotlarga asoslangan boshqaruv va raqobatbardoshlik [2]. Bu yondashuvdan ko'rinib turibdiki, raqamli transformatsiya nafaqat texnik jihatdan foydali, balki iste'molchilar ongiga ta'sir ko'rsatish orqali barqaror marketingni kuchaytiradi. Oliy ta'lim kontekstida bu ustunlarni quyidagicha moslashtirish mumkin: talabalar bilan raqamli aloqa kanallarining samaradorligini oshirish, ekologik ta'lim resurslarini ochiq platformalarda keng targ'ib qilish, "green campus" tashabbuslari monitoringini real vaqt rejimida yuritish va ekologik reytinglar asosida raqobat strategiyasini ishlab chiqish. Raqamli transformatsiya bu bosqichda innovatsion menejment uchun vosita emas, balki strategik tamoyilga aylanadi.

Uchinchi tahliliy yo'nalish — raqamli marketing vositalarining bevosita kommunikatsion qiymati. Wei va Wang tomonidan o'rganilgan elektron tijorat marketingida sport yulduzlarining raqamli avatarlar orqali ta'siri haqidagi tadqiqot yuqori darajadagi brend identifikatsiyasini yaratishda vizual, interaktiv va raqamli elementlarning muhimligini ko'rsatadi [3]. Bu yondashuv oliy ta'lim muassasalarida quyidagicha tatbiq qilinishi mumkin: virtual tur formatidagi ekologik ta'lim loyihalarini tashkil etish, talabalar orasida yashil tashabbus elchilarini raqamli profil orqali targ'ib qilish hamda eko-ko'ngillilar faoliyatini ijtimoiy tarmoqlar orqali vizual tarzda ommalashtirish. Ushbu yondashuv ekologik qadriyatlarining yoshlar orasida tabiiy qabul qilinishiga xizmat qiladi. Tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, informatsion-kommunikatsion vositalar brend va qadriyatlar o'rtasidagi semantik ko'priklar vazifasini bajaradi.

To'rtinchi muhim tahlil yo'nalishi chiqindilarni qayta ishlashga oid innovatsion yondashuvlar bilan bog'liq. Pereira tomonidan taklif qilingan model bu borada aniq asos yaratadi [4]. U urbanizatsiyalashgan hududlarda chiqindilarni qayta ishlash orqali ijtimoiy foyda va iqtisodiy samaradorlik yaratilishini isbotlagan. Ushbu

tajribani oliy ta'lim muassasalarida innovatsion laboratoriyalar orqali amaliyotga tatbiq etish mumkin. Masalan, talabalarning ekologik dizayn asosida ishlab chiqqan loyihalarini marketing kampaniyalariga ulash hamda ushbu loyihalar orqali ta'lim muassasasining ekologik mas'uliyatli brendini shakllantirish mumkin. Shuningdek, ushbu yondashuv yordamida oliy ta'lim muassasalari chiqindilarning kamaytirilishi, energetik tejamkorlik va barqaror infratuzilma shakllantirish sohasida yetakchilik qilishi mumkin.

Beshinchi tahliliy yo'nalishda Rusnak tomonidan taklif etilgan tsirkulyar biznes modellarining ta'lim tizimiga moslashtirish mexanizmlari alohida e'tiborga loyiq [5]. Ushbu yondashuv oliy ta'lim muassasasining ichki resurs aylanishi, ma'lumot oqimlari va tashkiliy strukturalarini qayta ko'rib chiqishga undaydi. Bu orqali ekologik barqarorlikka erishishda xarajatlarni optimallashtirish, energiya va suv sarfini kamaytirish hamda ekologik faoliyat ko'rsatkichlarini monitoring qilish mumkin. Rusnak yondashuvida muhim jihat shundaki, u raqamli indikatorlarga asoslangan baholash tizimlarini taklif qiladi. Bu esa oliy ta'limda "evidence-based" boshqaruv tamoyillarini shakllantirish imkonini beradi.

Keyingi tahlil natijasi Anastasiou va hammualliflari tomonidan olib borilgan tadqiqotlar asosida aniqlangan. Ular raqamli texnologiyalarning agroekologik tizimlarga qanday integratsiyalashganini misollar orqali ko'rsatadi [6]. Bu yondashuv agrar universitetlar yoki oliy ta'lim muassasalari qoshidagi qishloq xo'jaligiga ixtisoslashgan fakultetlar uchun nihoyatda ahamiyatlidir. Masalan, agrodronga asoslangan monitoring, tuproq sifatini raqamli nazorat qilish va suv resurslarini avtomatik boshqarish ekologik samaradorlikni oshiradi. Shunday texnologiyalarni ishlab chiqish hamda ularni tijoratlashtirish orqali oliy ta'lim muassasalari nafaqat ilmiy markazga, balki yashil innovatsiyalarni yetkazib beruvchi subyektga aylanadi.

So'nggi tahlil natijasi Ma, Wu va Li tomonidan taqdim etilgan konfiguratsion yondashuv asosida belgilandi. Ular raqamli transformatsiya jarayonida muvaffaqiyatni belgilovchi asosiy omillar — tashkiliy madaniyat, texnologik tayyorgarlik, inson kapitali va boshqaruv strategiyasini aniqlagan [7]. Oliy ta'lim muassasalari uchun bu modelning ahamiyati shundaki, u raqamli strategiyani shakllantirishda o'zboshimchalikdan emas, balki aniq ko'rsatkichlarga tayangan holda harakat qilishni taklif etadi. Bu esa strategik rejalashtirishni kuchaytiradi, noto'g'ri qarorlar ehtimolini kamaytiradi va raqamli investitsiyalarning qaytishini oshiradi.

Tahlil natijalari asosida aniqlanishicha, oliy ta'lim muassasalarida yashil marketing strategiyalarini samarali joriy etish uchun raqamli transformatsiya jarayonlari bilan uyg'unlashgan, tizimli va innovatsion yondashuv zarur. Bu yo'nalishda innovatsion menejment muhim vosita bo'lib, u nafaqat texnologik imkoniyatlarni joriy etishni, balki ekologik qadriyatlarni strategik darajada boshqarishni ham ta'minlaydi. O'rganilgan xalqaro tajribalar, ilmiy manbalar va konseptual modellar shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar va ekologik mas'uliyatni birlashtirgan integratsiyalangan yondashuvlar ta'lim muassasalari barqarorligini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Birinchidan, yashil marketingni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun oliy ta'lim muassasalarida raqamli ekotizimlar, jumladan ekologik monitoring tizimlari, raqamli hisobdorlik platformalari va mobil ilovalarni keng joriy etish lozim. Bu vositalar orqali "green campus" tashabbuslari, ekologik loyihalar va ularning natijalari shaffof tarzda ko'rsatilishi, ijtimoiy ishonchning oshishi hamda xalqaro reytinglarda pozitsiyalarning mustahkamlanishi mumkin.

Ikkinchidan, raqamli marketing strategiyalaridan foydalanib, ekologik qadriyatlar asosida oliy ta'lim muassasalarining brendini shakllantirish maqsadga muvofiqdir. Bu jarayonda interaktiv vositalar, vizual materiallar, virtual ekskursiyalar va ekologik loyihalarni aks ettiruvchi platformalar orqali foydalanuvchilar bilan to'g'ridan-to'g'ri aloqalar mustahkamlanadi. Shuningdek, talabalar va xodimlar ishtirokidagi raqamli ekologik kampaniyalar ichki madaniyatga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Uchinchidan, ekologik barqarorlikka xizmat qiluvchi ichki tizimlar — chiqindilarni saralash, energiya samaradorligini boshqarish, resurs aylanishi va tejamli iste'mol — innovatsion menejment yondashuvi asosida shakllantirilishi zarur. Bu tizimlarni joriy etishda ilg'or xalqaro tajriba, jumladan qayta ishlashga asoslangan modellar va tsirkulyar iqtisodiyot yondashuvlari hisobga olinishi kerak.

To'rtinchidan, ilmiy tadqiqot va ta'lim dasturlariga yashil innovatsiyalar hamda raqamli transformatsiyani qamrab oluvchi modullar kiritilishi muhim. Bu orqali talabalarda ekologik fikrlash, raqamli ko'nikmalar va ijtimoiy mas'uliyat shakllantiriladi. Shuningdek, startaplar, laboratoriyalar va ilmiy markazlar orqali ekologik g'oyalarni amaliyotga tatbiq qilish imkoniyatlari yaratiladi.

Beshinchidan, rahbariyat darajasida ekologik indikatorlar asosida faoliyat samaradorligini baholash tizimini joriy etish zarur. Bu tizim strategik qarorlar qabul qilishda aniq ma'lumotlarga asoslanishni ta'minlaydi. Masalan, suv va energiya sarfi, chiqindilar miqdori, qayta ishlash darajasi kabi mezonlar asosida universitetlarning ichki faoliyati baholanadi.

Yuqorida keltirilgan takliflar innovatsion menejment konsepsiyasiga asoslangan holda yashil marketingni raqamli texnologiyalar bilan birlashtirishga qaratilgan. Bu nafaqat atrof-muhitga mas'uliyatli munosabatni shakllantiradi, balki oliy ta'lim muassasalarining ijtimoiy ahamiyatini kuchaytiradi, jamoatchilik ishonchini oshiradi va global barqarorlik maqsadlariga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Delacote, P., Creti, A., & L'Horty, T. (2025). Restoring trust in carbon credits for climate action. *PLOS Climate*, 4(11), e0000760. <https://doi.org/10.1371/journal.pclm.0000760>
2. Weerakoon, D. (2025). Digital Innovation in Sustainable Wellness: A Strategic Framework for Transforming Sri Lanka's Tourism and Hospitality Landscape. *ResearchGate*. <https://www.researchgate.net/publication/397432433>
3. Wei, S., & Wang, Z. (2025). Research on the Path of Sports Star Avatar Empowering E-Commerce Marketing. In *Proceedings of the 2025 10th International Conference on Modern Management, Education and Social Sciences (MMET 2025)*. Atlantis Press. <https://www.atlantispress.com/article/126017816.pdf>
4. Pereira, A. K. S. (2025). Enhancing Urban Arborization Waste Through Toy Manufacturing. Universidade de São Paulo. https://www.teses.usp.br/teses/disponiveis/11/11150/tde-05112025-091347/publico/Allana_Katiussya_Silva_Pereira_versao_revisada.pdf
5. Rusnak, A. V. (2025). Механізми формування циркулярних бізнес-моделей. Інвестиції: практика та досвід, (20), 4–10. <http://dspace.chmnu.edu.ua>
6. Anastasiou, E., Kasimati, A., & Papadopoulos, G. (2025). Digital Technologies for Agroecology. *Agronomy*, 15(11), 2600. <https://doi.org/10.3390/agronomy15112600>
7. Ma, J., Wu, J., & Li, Z. (2025). Key factors and configuration paths of digital innovation in sustainable transition: A configurational study of manufacturing firms. *Journal of Innovation & Knowledge*, 10(1), 100050. <https://doi.org/10.1016/j.jik.2025.100050>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10-maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

ISBN 978-9910-8407-4-6

9 789910 840746